

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद्, उदयपुर
(प्राथमिक शिक्षा अधिगम स्तर मूल्यांकन 2025)

विषय –संस्कृत

कक्षा—5

1. विषय वस्तु के आधार पर अंकभार

क्र. सं.	अधिगम क्षेत्र/ कौशल/ दक्षता	विषय वस्तु	अंकभार	प्रश्नों के प्रकार				योग
				वस्तु.	अतिलघु	लघु.	निबं.	
1	पढ़कर समझना और समझ कर लिखना	गद्य पाठ	19	3	4	—	—	7
		पद्य पाठ	11	2	1	1	—	4
2	व्यावहारिक व्याकरण	संज्ञा, सर्वनाम, विश्लेषण, क्रिया, उपसर्ग-प्रत्यय, विलोम, वाक्य रचना, वचन, पर्यायवाची, मुहावरे	40	1	2	5	1	9
3	सृजनात्मक अभिव्यक्ति,	परिवेशीय सजगता में सड़क सुरक्षा एवं स्वच्छता सम्मिलित है।	10	—	1	—	1	2
4	योग		80	6	8	6	2	22

2. उद्देश्यों के अनुसार अंकभार

क्र.सं.	उद्देश्य	प्रश्नों की संख्या	अंकभार	प्रतिशत
1	जानकारी/ स्मरण	4	7	8.75
2	समझ	4	11	13.75
3	अनुप्रयोग	4	19	23.75
4	विश्लेषण	3	15	18.75
5	मूल्यांकन	5	18	22.50
6	सृजन/ कौशल	2	10	12.50
7	योग	22	80	100

6

3. उद्देश्यों के अनुसार अंकभार

क्र.सं.	प्रश्नका प्रकार	प्रश्नों की संख्या	अंकप्रतिप्रश्न	योगअंक	प्रतिशत	संभावित समय (min.)
1	वस्तुनिष्ठ	6	1	6	7.50	10
2	अतिलघूरात्मक	8	4	32	40.00	55
3	लघूरात्मक	6	5	30	37.50	55
4	निबंधात्मक	2	6	12	15.00	30
	योग	22		80	100	150 min.

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद्, उदयपुर
प्राथमिक शिक्षा अधिगम स्तर मूल्यांकन – 2025

कक्षा-5

विषय-संस्कृतम्
नमूना प्रश्न पत्र

समय- 2.30 घण्टे

पूर्णांक -80

बहुविकल्पात्मक प्रश्नाः 1 तः 6 पर्यन्तम्

निर्देश- उचित उत्तरस्य क्रमाक्षरं कोष्ठके लिखन्तु-

- प्रश्न-1 रीति भवतु भारतम्। 1
(अ) युक्तिसम्भृतम् (ब) शास्त्र धारकम्
(स) नीतिसंस्कृतम् (द) धर्मनैष्ठिकम् ()
- प्रश्न-2 महाराणाप्रतापस्य अपर नाम अस्ति- 1
(अ) काका (ब) कूका
(स) कीका (द) बाबा ()
- प्रश्न-3 कृत्वा हिमवन्तं सोपानं प्रविशाम- 1
(अ) चन्द्रिलोकम्
(ब) सूर्यलोकम्
(स) भूलोकम्
(द) पाताललोकम् ()
- प्रश्न-4 राजपुत्राणां राज्याभिषेकं भवति स्म- 1
(अ) गङ्गाजलेन (ब) सरस्वतीजलेन
(स) यमुनाजलेन (द) केनापि न ()
- प्रश्न-5 माता रूग्णा अस्ति- 1
(अ) लतायाः (ब) सुमित्रायाः
(स) गीतायाः (द) सीमायाः ()
- प्रश्न-6 चित्रे अस्ति- 1

- (अ) चषकः (ब) छुरिका (स) कटाहः (द) द्रोणी ()

अतिलघूत्तरात्मक प्रश्नाः 7 तः 14 पर्यन्तम्

प्रश्न-7 प्रदत्त चित्राणि दृष्ट्वा कवीनां नामानि सुमेलनं कुर्वन्तु-

4×1 = 4

(अ)

कालिदासः

(ब)

वाल्मीकिः

(स)

वेदव्यासः

(द)

माघः

प्रश्न-8 (अ) भारतस्य उत्तरदिशायां कः प्रसिद्धः पर्वतः अस्ति?

2

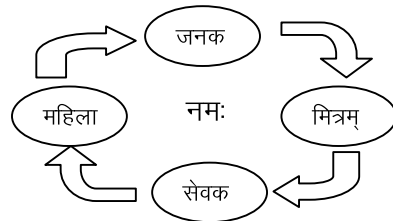
उत्तरम्—

(ब) हिमगिरेः काः प्रमुखाः नद्यः प्रभवन्ति?

2

उत्तरम्—

प्रश्न-9 प्रस्तुतचक्रे प्रदत्तेन 'नमः' इति पदेन सह शब्दानां योजनं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुर्वन्तु— 4 × 1 = 4

1. नमः
2. नमः
3. नमः
4. नमः

प्रश्न-10 कोष्ठके प्रदत्त निर्देशानुसारेण रिक्त स्थानानि पूरयन्तु-

4 × 1 = 4

1. गङ्गाप्रभवति। (हिमालयः, पञ्चमी एक वचनम्)
2. बालकःभीतः भवति। (सिंहः, पञ्चमी एक वचनम्)
3. शिष्यःविद्यां प्राप्नोति। (गुरुः, पञ्चमी एक वचनम्)
4. सःनगरं गच्छति। (ग्रामः, पञ्चमी एक वचनम्)

प्रश्न-11 (अ) सूर्यः कुत्र उदेति?

2

उत्तरम्—

(ब) ये आदित्यस्य नमस्कारान् कुर्वन्ति तेषां के के जायन्ते?

2

उत्तरम्—

प्रश्न-12 प्रश्नपत्रातिरिक्तात् द्वौ श्लोकौ लिखन्तु-

2x2=4

1. _____

2. _____

प्रश्न-13 (अ) कन्यापूजनं कस्मिन् पर्वे भवति?

2

उत्तरम्—

(ब) दुर्गादेव्याः प्रथमं स्वरूपं किम् अस्ति?

2

उत्तरम्—

प्रश्न-14 क खण्डस्य ख खण्डेन सह सुमेलनं कुर्वन्तु-

4x1=4

'क' खण्डम्

'ख' खण्डम्

(क) अवनितलं पुनरवतीर्णा स्यात्

वयं तु कृत निर्धाराः

(ख) या माता संस्कृतिमूला

संस्कृतशिक्षा यच्छाम

(ग) ग्रामं ग्रामं गच्छाम

संस्कृतगङ्गाधारा

(घ) धीरभगीरथ वंशोऽस्माकं

यस्या व्याप्तिः सुविशाला

लघूत्तरात्मकप्रश्नाः 15तः 20 पर्यन्तम्

प्रश्न-15 मञ्जूषातः उचितशब्दं चित्वा रिक्तस्थाने पूरयन्तु 5x1=5
(वसुधैव, शास्त्रधारकम्, ददाति, शरीरम्, परमं, नीतिसंस्कृतम्, आचार्यः, अतिथि, सद्गमय)

1. स्वाध्यायः तपः ।
2. परोपकारार्थमिदं ।
3. कुटुम्बकम् ।
4. शस्त्र भवतु भारतम् ।
5. रीति भवतु भारतम् ।

प्रश्न-16 कोष्ठके प्रदत्तनिर्देशानुसारेण शब्दे विभक्तिं योजयित्वा लिखन्तु- 5x1=5

1. तपः आचरति । (मुनि, प्रथमा एकवचनम्)
2. सह लेखकः मञ्चेऽपविशति । (कवि, तृतीया एकवचनम्)
3. वृष्टिजलम् आवश्यकम् । (गिरी, चतुर्थी द्विवचनम्)
4. काव्यं प्रसिद्धम् अस्ति । (कवि, षष्ठी एकवचनम्)
5. मुनयः निवसन्ति । (गिरि, सप्तमी बहुवचनम्)

प्रश्न-17 तृतीयाविभक्ति रूपैः रिक्तस्थानं पूरयन्तु- 5x1=5

- रमेशः
1. (कन्दुक) क्रीडति ।
 2. (जनक) सह गच्छति ।
 3. (सुधाखण्ड) लिखति ।
 4. (पादौ) चलति ।
 5. (घट) जलं आनयति ।

प्रश्न-18 'तद्' स्त्रीलिङ्गशब्दस्य रिक्तस्थाने उचितरूपं पूरयन्तु- 5x1=5

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
1. प्रथमा	ते	ताः
2. द्वितीया	ताम्	ताः
3. तृतीया	तया	ताभ्याम्
4. चतुर्थी	ताभ्याम्	ताभ्यः
5. पञ्चमी	तस्याः	ताभ्याम्	ताभ्यः
6. षष्ठी	तस्याः	तयोः
7. सप्तमी	तस्याम्	तयोः	तासु

प्रश्न-19 कोष्ठकेषु प्रदत्त-अङ्कान् संस्कृतभाषायां शब्देषु लिखित्वा वाक्यं पूरयन्तु-

5x1=5

- (क) (2)हस्तौ ।
(ख) (10)अङ्गुल्यः ।
(ग) (26)दिवसाः ।
(घ) (77)छायाचित्राणि ।
(ङ) (40)लेखन्यः ।

प्रश्न-20 चित्रे प्रदर्शित समयं रिक्त स्थाने लिखन्तु-

5x1=5

1.
2.
3.
4.
5.

निबन्धात्मकप्रश्नाः 21 तः 22 पर्यन्तम्

प्रश्न-21 माहेश्वरसूत्राणि क्रमेण पूरयन्तु-

6x1=6

1. अ..... ।
2. ऋ..... ।
3. ऐ..... ।
4. ह..... ।
5. ज..... ।
6. श..... ।

अथवा

प्रत्याहार-निर्माणं कुर्वन्तु -

$$1\frac{1}{2} \times 4 = 6$$

1. अच् |
2. यण् |
3. जश् |
4. शल् |

प्रश्न-22

$$1\frac{1}{2} \times 4 = 6$$

(अ) ध्वनि प्रदूषणं कथं भवति?

उत्तरम्-

.....

.....

.....

.....

(ब) सार्वजनिक स्थानानां स्वच्छतार्थं किं कर्तव्यम्?

उत्तरम्-

.....

.....

.....

(स) मार्गं कस्मिन् हस्ते न चलितव्यम्?

उत्तरम्-

.....

.....

(द) मार्गं चतुष्पथे रक्तवर्णस्य दीपदण्डः कस्य सङ्केतं ददाति?

उत्तरम्-

.....

.....

.....

